

Inserati se sprejemajo in velja trislopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Krščanstvo pa delo.

III.

(Konec.)

Ako se to zgodi, zaprečile se bodo tudi krize. Kako pa nastane kriza? Kriza nastane, ako se podere ravnotežje med izdelovanjem in spečavanjem izdelkov, ako se več izdelka, nego se more spečati. Ker je delavski čas predolg, delavska plača pa premajhna, se veliko preveč producira, izdelki se kopičijo, ker nij konsumentov, kajti veliko onih, ki potrebujejo, ne more kupovati zaradi svoje premale plače — pojavi se zastoja, kakor smo ga videli leta 1873, pri katerem se marsikateri fabrikantje gotovo toliko zgubili, kolikor so delavske plače odtrgali in tisuče delavcev je bilo brez dela in ob jednem brez jela.

Nekateri sicer svobodno konkurenco kot protinaravno obsojajo, hvalijo pa njeno praktično korist, češ po konkurenci dobivamo blago po ceni. Kdor površno misli, bi utegnil temu pritrditi, a kdor natančneje presoja, se ravno o nasprotnosti prepriča. Onemoglih delavcev, ki so izdelovali „ceno“ blago ne živi kapitalist, žive jih drugi ljudje ali s podporo ali pa z davki. Dalje so vsi konkurenti, naj si so med seboj še tako nevoščljivi, jedini v prizadevanji, svoje blago kolikor moč drago prodajati in da to prizadevanje nij zmerom brez uspeha, nam uči vsakdanja skušnja. Blago se res dobiva po ceni, a kakšno blago? Slabo, ki je navadno skoro toliko predrago, kakor se

je zanj dalo; extra blago se mora pa tudi extra plačevati. Pri svobodnej konkurenci se število konkurentov zmerom narašča in vsi se hočejo živiti in žive jih le konsumenti. Domači zgled naj nam to pojasni: v vasi, kjer je bil prej *jeden sam gostilničar ali mesar, so zdaj trije, bodo li zdaj vaščanje ceneje kupovali, ko morajo živiti tri rodbine, med tem ko so prej le jedno?*

Kapitalistična produkcija je tedaj v vseh ozirih pogubna. To prepričanje sega v vedno širje kroge, a kar je najbolj čudno, pomoč se išče le v vnanji organizaciji, v kacej praznej obliki. Obrtniki, katere je kapitalizem postavil na beraško palco, hrepene zopet po srednjeveških združbah in veliki obrtni shod, ki je bil 15 novembra lanskega leta na Dunaji se je v svojej resoluciji naravnost izrekel za oblatorične zadruge, a'ko sta dva tirolska obrtnika stavila predlog, da naj shod pri obrtniških učencih poleg tehnične izomike naglašja tudi versko odgojo in pred vsem pravo praznovanje nedelj, se jima je odgovorilo, da se tu ne debatira o verskih vprašanjih. O nepremišljenosti nij bila vnanja organizacija, ki je prinašala starim združbam tehnični napredek in blagostanje; duh je, ki oživlja in ki si je sam ustvaril ono družinsko organizacijo. Ko je ta duh ljubezni do Boga in do bližnjega, ta duh ki v tovarišu ni gledal konkurenta nego brata, zginil, ko sta egoizem in zadržana nevoščljivost stopila na njegovo mesto, postala je ista organizacija sredstvo propada in ubožanja,

ovira vsemu pravemu razvijanju in napredovanju. Se li hoče doseči oni cvet, ono blagostanje, ki nam ga kaže srednjeveško združno življenje, zasaditi se mora duh krščanskega mišljenja; samo vnanja organizacija nič ne koristi. Ako se delo od vseh strani spozna zopet za npravstveni poklic, za opravilo, podeljeno od Boga, bode na mesto kramarskega duha in mrzkega konkurenčnega boja za obstanek, stopilo plemenito tekmovanje, kdo bi mogel v službi vesoljnosti najbolje proizvajati in sama ob sebi se bode napravila organizacija, primerna sedajnim predrugačenim razmeram. Kar socialisti zdaj po vsej pravici zahtevajo namreč, da bi delavci imeli tudi delavska sredstva, se bode, kedar krščanski duh zopet prevlada, gotovo zgodilo, se ve ne s silo in v smislu socialističnem.

Le dve poti ste tedaj: ali ljubezen do dela, do bližnjega in zatajevanje, kakor uči krščanstvo, ali pa boj vseh zoper vse in neizprosljiva sila, kakor uči od Boga odpadlo človeštvo. Sklenem s srčno željo, da bi se kmalu uresničile besede našega finančnega ministra dr. Dunajevskega, ki jih je govoril pri letošnji budgetnej debati: „Mi vsi bi se morali zjediniti, da bi s primernimi zakoni in primerno upravo ono storili, kar le je v omikanej državi mogoče, da bi delajočemu ljudstvu pomagali, da bi ga priveli na pravo pot v npravstvenem, verskem in gospodarstvenem oziru ter mu vcepili načelo, da življenje nij namen človeškemu življenju in da je popolno

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

III.

Železniško vradniško osebje na vlakih se menjaje že v Korminu, pa vljudnosti je zastoj pri njih iskat. Gledali so nas skorej vsi le namrdano in neprijazno, kakor da jim ni prav, da potujemo in trosimo novce po Italiji! Na videmsko postajo ob 9. uri zjutrej pridrdraje, (iz Gorice do Vidma potrebuje vlak ravno eno uro) se ustavimo, ker tu je velika preiskava popotnih torb ali skrinjic in vsega blaga. Zlasti pa preži strogo laška finančna straža na avstrijski tabak in smodke, kajti v Italiji imajo slab in drag tobak za kaditi in nosljati. Zmed nas peterih ni sicer bil nobeden reden tobakar, pa vendar sem jaz kupil za kratkočasje na potovanju nekaj dobrih avstrijskih smodk v Trstu, ktere je bilo treba že na meji poskriti. K sreči nas ni laška financa strogo preiskovala in tako je mali strah, kterega sem jaz pri tem prebil, kmalo zginil v smodkinem dimu, odpeljaje se proti prvi podvidemski postaji: Pasian Schiavonesco*)

*) To je: Slovenski pasijan.

imenovani, ktero ime kaže gotovo na nekdanje slovenske prebivalce sedanje Furlanije. Saj pravijo v Vidmu furlanom v Karniji še zdaj „šklaš“, ki je najbolj gotov dokaz, da so bili isti nekdanj slovenskega rodú. Na videmski postaji smo videli vprvič čudne tipe in „mondure“ laških karabinerjev (žendarmov) in policajev. Karabinerji imajo temno monduro in suktnjo po starem, kakor je imelo naše vojaštvo do 1848. leta, namreč s „škarjemi“, kakor pravi kmet gosposkemu „fracku“. (Odkod prihaja čudna nošnja „fraka“, utegnem pozneje povedati, ker to smešno basen sem slišal med narodom!) Klobuk ali pokrivalo imajo „á lá Napoleon“, t. j. na dva špičasta vogla, ktera pa stojita med obema ušesi, tako da jih peče solnce ali pa jim lije dež na ravnost v čelo; sred klobuka pa je laška trobojna roža (kokarda) Prav smešni so se nam dozdevali v tem čužnem in nepripravnem pokrivalu, zlasti v deželi, kjer solnce žgél. Pred omenjeno vasjo in postajo Pasian-Schiavonesco, je na desni zgodovinsko znani grad Kampformido ali Kampformio, kjer je bil 17. oktobra l. 1797 sklenjen mir med Bonapartom in Avstrijo, vsled kterega je dobila poslednja najstarejšo

**) Kar pomeni v furlanskem jeziku Slovence.

evropejsko republiko Beneško, ktera je bila od najmlajše (namreč francoske) temeljito oropana in oddana Avstriji poleg Dalmacije. To je bila namreč zamena za avstrijsko Lombardijo in Mantovo, iz česar je pa napravil Bonaparte še z nekterimi drugimi kosi, namreč Modeno, Ferraro, Bologno in dr. tako imenovano prek- ali cisalpinsko republiko, kteri je dan za „un'formo“ francosko ustavo in vladarje.

Tako drdramo z „lukamatijem“ brzo po semtrtje precej rodovitni beneški ravnini, ktere prebivalci so bili Avstriji vedno sovražni, akoravno jih je Avstrija bolj negovala nego ostale narodnosti. Da bi bili Italijani v Lombardiji in Benečiji zatirani, se ne more nikakor trditi. Avstrijo so le za tega del sovražili, ker je bil od leta do leta večidel laškega naroda na macchiavelistični način bolj in prešinjevan od ideje za zedinjenje Italijo. Vvod k temu so bile vstaje 1848—49, ki so pa za Italijo nesrečno izpadle. Tudi je bila Avstrija voljna Lahem kar si bodi dovoliti, da bi le izvun méj, ne težili. Pa vse zastoj! Saj se je nek imeniten Benečan javno izrazil, da bi, ako bi jih hotla Avstrija tudi od pête do teména pozlatiti, (!) zanjo vendar ne bi marali nikdar! K tej nezadovoljnosti prebivalcev bivših avstrijskih pokrajin Lombardije in Benečije lej

odstranjen je revščine na tem svetu gola nemo- gočnost."

Judom preti nevihta.

Komaj se je na Ruskem nekoliko polegla razdraženost zoper jude in so gospodske do- bile povelje pobeglim polajševati povrnitev, se že na drugi strani vzdiguje huda nevihta nad Abrahamovimi sinovi, od ktere bi je ne bil tako lahko pričakovali. Saj so našo državo že smatrali za svojo objubljeno deželo, ter so si vedli zlasti po svojem mogočnem časnikar- stvu pridobiti odločilen vpliv na naše notranje politične razmere. Ves naš liberalizem ni imel drugega namena, kakor podpirati judovstvo, in skoraj vse nove postavbe, ki so jih naši li- beralci sklepali v veliko žalost in škodo ka- toličskih prebivalcev, češ, da to zahteva svoboda in enakopravnost državljanov, so v prvi vrsti koristile judom in vtrjevale njih moč. Zdaj se pa tudi pri nas zbirajo črni oblaki nad Izraelovimi otroci. Ko je nedavno glasoviti Schöaerer v državnem zboru zahteval od dr- žave pomoči zoper naselitev iz Rusije prognanih judov in predlagal, naj se dotične prošnje dunajskih prebivalcev objavijo v stenografičnem zapisniku, pa s tem predlogom ostal v manj- šini, so se judovski časniki norčevali iz Schö- nererja in iz vseh onih, ki so njegov predlog podpirali in omenjene prošnje podpisali. Takrat so se čutili še mogočne in varne in niso mi- slili, da se bode kolo tako hitro zasukalo. Zdaj so precej pobiti in menda slutijo, da se nevihta zbira nad njihovimi glavami, in sicer nevihta, ki so jo sami napravili.

Znano je, da je o judovskih velikonočnih v Tisza-Eszlaru na Ogerskem zginila kristjan- ska deklica Estera Solymossy. Raznesila se je govorica, da so jo umorili judje, ki po talmudovih zapovedih boje s krščansko krvijo zamesijo svoje opresne kruhe (mazzoth). Go- spodske so začele reč preiskavati in so zaprle več sumljivih oseb, med njimi tudi rabinerja tamošnjega kraja. Reč je postala še bolj skriv- nostna, ko so pred nekimi tedni brodarji iz vode potegnili mrtvo žensko truplo, oblečeno v obleko zginile Estere. Mati in sestra ste spoznali obleko, pa tudi izrekli, da iz vode

potegneno dekle ni pogrešana Estera; zdrav- niški pa so rekli, da je to dekle umrlo za je- tiko; toraj je bilo še le po smrti preoblečeno v obleko Esterino in v vodo vrženo. Povedali smo tedaj, da je gospodska prišla in zaprla tudi brodarje, ki so bili truplo izvlekli iz vode.

Sodnijske obravnave se vrše jako tajno, vendar pa madjarski listi pozvedujejo na vse strani in list „Fügetleneseg“ kot „čsto zanes- ljivo“ poroča te-le reči: „Hudodelstvo v Tisza- Eszlaru ni nobena skrivnost več, ampak sod- nijsko dognan dogodek. Po izpovedi obtožencev ki so bili drug drugemu nasproti postavljeni je dokazano, da je bila Estera Solymossy v shodni (judovski sinagogi) umorjena. Sod- nijski zapisniki potrjujejo, da je mladi Scharf (rabinerjev sin) resnico povedal. Izjave ob- tožencev tudi brez dvoma pričajo, da je uboga Estera umorjena iz obrednih namenov. Zato- ženci so zaznamovali kraj, kjer so Esterino truplo pokopali. Sodnija je vse prekopala in našla znamenja, da je bilo tam neko truplo zakopano, trupla pa ni več našla. Tudi drugod so zastoj kopali. Za popolni dokaz (subjek- tivni in objektivni) manjka zdaj samo še Este- rinega trupla. Kopali so na nekem kraju, ki so ga sodniji naznanili oni, ki so bili truplo za 50 gld. tam skrili. Njih izpoved glede mr- lča ni imela nobenega vspeha, pač pa je sod- niji pokazala sled za sledom, da je poizvedela prvotne hudodelnice in njih sokrive tovariše. Jako zamotano štrno so še le nekoliko raz- vili po izpraševanji judov, ki so jih ob enem z brodarji prijeli in ki so sodniji naznanili tudi osebo, ktera jim je bila izročila iz bolniš- nice dobljeno in v Esterino obleko zavito truplo da ga naprej spravijo. Izpoved onih ljudi, ki so to truplo v Esterino obleko oblekli in vsled tega potrebno zaslisanje še nekterih drugih oseb, je pokazalo, da se je hudodelstvo zares zgodilo in sicer iz obrednih vzrokov. Dasi- ravno so si na vso moč prizadevali, da bi preiskava ostala skrita, se je vendar vse to med judi razvedilo, bržkone vsled skrivnega porazumljenja z zaprtimi, in je bilo menda tudi vzrok, da Heymann ni več hotel prevzeti zagovorništv, in so bili za zagovornike iz- brani odvetniki Eötvös, Horanszky in Funtak. Preiskava je na vse strani dovršena in iščejo

samo še trupla. Ko bi o njem kaj gotovega zvedli, bi se brez zamude izročila zatožba.

Ne vemo, ali je vse res, kar piše ome- njeni časnik, sodnijska preiskava bo menda resnično že spravila na dan; to pa vemo, da se bodo pričeli za jude hudi dnevi, ako se bode potrdilo, da iz obrednih vzrokov moré kristijane. Tisza Eszlarско hudodelstvo namreč neki ni prvo; vsako leto je na Ogerskem ali v Galiciji, kjer veliko judov prebiva, ob času judovskih velikonočnih praznikov zgnil kak kristjansk fantč ali deklica, in vse pozvedanje po njih bilo je navadno zastoj, kakor da bi se bili v zemljo vdri. Samo v Levovu so bili menda pred več ko 20 leti pričeli reč sodnijsko preiskavati, ko je bila nenadoma zginila neka deklica, ki je pri rabinerju služila za dojnico. Eden njenih znancev je vidil skoz okno, da jo je rabiner peljal v klet, in od tistihmal ni več pršila na dan. Pričela se je preiskava, pa je bila zopet ustavljena, vendar pa se je med ljudmi že tedaj širilo prepričanje, da judje za svoje obrede rabijo kri mladih krščanskih ljudi. Ako bi se to sodnijsko potrdilo, potem bi se zoper jude obrnila silna razdraženost, ktero v nekterih krajih ljudje že zdaj komaj in komaj zadržujejo. V Zemaoskem komitatu ali okraju je razburjenost že zdaj jako velika in nevarna, in morali so vojake poslati ne samo v Mad ampak tudi v Bodrog-Kerestur. V Papi pa so se že pričeli nemiri ter so bila ponoči 15. t. m. judom okna pobita. Razdraženost med kristjani in judi je velika in deželni brambovci pa policija že več ne morejo vzdrževati jav- nega reda.

Ako se pa kje zoper jude kaj prične, se bode gotovo razširilo tudi drugod, ker je so- raštvo do judovstva splošajo in čaka le pri- merne prilike, da bi stopilo na dan. Temu so judje sami krivi, ker je vse njih početje le na to obrnjeno, da bi si brez dela, brez truda, skrbi in težav pridobili časnega blaga, slave in moči. To se je pokazalo vselej in povsod, to so skušili tudi ljudje, ki so razodevali po- sebno človekoljubje do judov, ki so morali iz Rusije bežati. Z velikimi stroški so jim od- prli pot v Ameriko, da bi si tam ustanovili novo domačijo. Plačali so za nje voznino čez morje, jim v Ameriki preskrbeli stanovanje

pripomglo ščuvanje Garibaldiovo in raznih zvonajnih časnikov in knjižur, ktere so se vtihotapile iz drugih laških držav, ta ogenj nezadovoljnosti so podpihovali tudi francoski in celo nemški časniki. Tako je postalo géslo vsih Italijanov: „Fuori lo straniero“! t. j. ven s ptujcem! (s ptujo vlado.) Da niso bili Ita- lijani nikakor zatirani, nam je dokaz bogato mesto Milan, ki je postalo še le pod cesar- skim žezlom od 1814, eno izmed najbolj cve- tečih mest Evrope. V gmetnem oziru niso bili zatirani, temu je bilo dokaz bogastvo zlasti po mestih; in da ni bila njih narodnost v ce- sarstvu naj zadnja, pričajo imena častnikov mornarice, generalov, inženirjev in drugih višjih častnikov, in mnogih višjih vradnikov itd. Ve- čina teh vojaških in drugih vradnikov je pri- stopila tedaj k ustajniški stranki, zlasti vradniki pri poštah in mitnicah (doganah). Ostali višji vradniki so že tako, ker so bili iz višjih stanov ali plemstva, spadali k ustajniški stranki. Da je temu res tako, se razvidi iz tega, ker so do male izjeme l. 1848 vsi v Lombardiji in Benečiji v posadki bivajoči polki 16.000 mož) z večino svojih častnikov s puntarji potegnili, ravno tako so pustili vradniki na mitnicah orožje in vse vojaške potrebščine, kolikor se je hotlo puntarjem dovažati. Da je moral

vladni stroj zastajati in da je morala Avstrija prej ali slej Lombardo-beneško kraljestvo z u- biti se pač ni čuditi, kajti ob času vojske ali punta je potegnula večina vradnikov z ustaj- niki, nekteri iz slabosti, nekteri iz izdajavstva in strahu tako da ni bilo nobene vlade ob najbolj kritičnem času. To bodi le mimogrede omenjeno, da bode čitatelj spoznal, da smo se s tesnim srcem po Benečiji vozili premišljevaje tudi strašne grozovitosti, ktere so puntarji in garibaldinske druhali počenjali l. 1848—49, pa l. 1859 in 1866 z našimi vojaki in tudi marsikteri kranjski Janezi, kakor drugi vojaki Slovenci so pod bodalom vstajnikov na skriv- nem smrt storili, da v njih ni bilo več ne duha ne sluha, Moj prijatelj J. B., ki je ob času našega romanja zarad zdravja v toplicah v Arti, v Karniji (v gorati Benečiji) bival, mi je pozneje marsikaj pripovedoval o laških gro- zovitostih, in kako so ravno lani postavljali spominjke laške hrabrosti, (l) semtrtje po Kar- niji, kjer koli so bili v večem številu naši vo- jaki zavratno napadeni in umorjeni. Tako mi je med drugim pripovedoval, kako so v neki karniški soteski imeli l. 1866 Lahi in garibal- dinski prostovoljci.*) na nepristopnih strminah

napravljeno na široko in dolgo naproženo množino skalovja, ktero so spustili ob hipu, ki je večja truma cesarskih vojskov nič sum- ljivega ne sluteča skoz njo marsirala. To je bilo strašno, a sovražnika ni bilo nikjer viditi, da bi se mu zamogli brant. Ker jih je bilo na ta način mnogo vsmrtenih, so dali tisti soteski, v kterej so to svojo hrabrost (l) po- kazali, ime „passaggio della morte“, t. j. „so- teska smrti“, ter so lani postavili tudi spo- minek na isti kraj. Po vsem tem — bodi še mimogrede opaženo, — se mora sleherni pravi Slovenec čuditi, kako da mora slovenski dnev- nik 9. junija t. l. v psaganu Giuseppe Garibal- diju tako pisati in ga v zvezde kovati, ko je vendar bil, kakor Nemeč pravi: auf der besten Seite nichts nutz! Mar ni slep, kdor tega ne vidi? Čudo, da niso tudi naši Garibaldi- častilci k njegovemu pogrebu poslali deputa- cije ali saj venec na Kozjek, (Caprera) v za- hvalo in spomin, da je on kot poveljnik ru- decesarskih tolikim avstrijskim in sloven- skim vojakom posvetil l. 1848—49, 1859 zlasti pri Varesu in Komu, pa l. 1866 na oni svet! Tako dalječ vselepi napčno umevni liberalizem-

(Dalje prih.)

*) Imenovali so se ti prostovoljci „cacciatori delle Alpi“ t. j. planinski lovci. Pis.

in hrano za toliko časa, da bi mogli pričeti kako delo in si kaj zaslužiti. Namesto da bi bili pa došli beguni hvaležni za vse to, so silno godrnjali, da je hrana preslaba, da ne dobé denarja, ki so se ga nadejali, in bi bili gotovo ubili tajnika, ki je imel glavno skrb za nje, ako bi ne bili o pravem času nekteri policaji prihiteli na pomoč. Gostoljubni Američani pa so po tem dogodku spoznali, da so to ljudje, ki se dela bojé, pa bi vendar le radi dobro živeli.

Taki so bili judje zmerom, taki so in taki bodo ostali; vse njih prizadevanje meri le na to, kako bi druge goljufali, zato so bili pa tudi zmerom povsod črteni in preganjani, zato so se v prejšnjih časih dežele branile, da bi se smeli judje pri njih naseljevati. Naša dežela se je bila odkupila za precejšnjo svoto, ko je pa liberalizem, ali bolje judovstvo v roke dobilo vso moč, se je ta pravica deželi naši mení nič tebi nič zopet kofí-cirala. Po našem mnenju to ne gre. Ako kdo kaj kupi in plača, ima tudi pravico do kupljene reči. Ako mu jo on, ki mu je reč prodal, zopet vzame nazaj in kupčijo podere, mu mora pravilno tudi kup nazaj povrniti. Opozorimo toraj naše poslance na to stvar. Država je bila deželi prodala pravico, da se judje ne smejo naseljevati pri nas, država mora to kupčijo tudi držati, ako jo je pa uničila, dolžna je naši deželi povrniti plačani kup. Vendar pa rečemo, da nam je veliko ljubši, ako pogodba in kupnina ostane veljavna in gotovo bodo naši ljudje prejšnji svoti prav radi še kaj dodali, samo da nam judje ne bodo silili v deželo. Dogodkov, kakoršnjih smo prej omenili, da jih imajo na Ogerskem in v Galiciji, pri nas na Kranjskem ne maramo imeti

Politični pregled.

V Ljubljani 10. julija.

Avstrijske dežele.

Iz Zagreba. Od zadnjega potovanja banovega, ko se je ljudstvo izreklo za vtelesenje vojaške granice, je zopet to vprašanje, prišlo na dnevni red. Pozor glasi se v posebnem članku v tem tako-le: Kazalo bi najprej pokl cati zastopovalce nekdanje vojaške granice v zbor, in potem še le začeti obravnavati o postavi zaradi vtelesenja. Stoletja so že minula, kar so ti kraji obsojeni ločeni biti. Dan danes vendar ni vzroka, zakaj bi se ljudstvo nekdanje vojaške granice ne vdeleževalo postavodajanja. Za zborovanje to ljudstvo gotovo ni manj zrelo, kakor je bilo pred 10 leti ljudstvo belovarskega okraja, vendar je imelo to prebivalstvo v kratkem svoje parlamentarno zastopstvo. Ako se stvar tako razsodi, kakor smo označili, bi lahko mirno gledali na postavo, o katerih se sedaj oprášuje, potem bi imeli gotovost, da se vse ljudstvo vdeležuje postavodajanja, ako kaj zgreše, bi bili sami vzrok temu.

Iz štajarskega dežel. zbora.

V 10. seji pride med drugim na vrsto tudi poročilo deželnega kulturnega odbora, ki zadeva pokončevanje trtne uši. Nasvet se glasi: Razuu 9000 gld., ki so že dovoljeni l. 1881, naj se nkar več ne naklada na deželni zavod, marveč naj dodado drugo posestniki vinogradov po primerji, kakor jih zadene zemljiški davek od nogradov.

Popotni učitelj kmetijstva naj se nastavi z letno plačo 1200 gld. in s potuino, stanuje naj pa v Gradcu. — Posl. Šneideršć govori zoper te nasvete, in pravi, da po drugih krajih

dežela ali pa država prevzame te stroške, Istrija, revna dežela, je za to dala 20.000 gld.

On stavi tedaj nasvet, naj se 1. točka tako glasi, da troške za odvernitev trtne uši za 1882 in 1883 prevzame dežela, a deželnemu odboru se naroča, da pri vladi dela na to, da se dotična državna postava spremeni. Za predlog g. Šneideršća govori še dežel. od. Schreiner, tudi zastopnik vlade je zanj. Posl. Karlon je za to, da obveljajo že storjeni sklepi deželnega zbora in je tedaj zoper nasvet Šneideršća, on je zoper poslanje popotnega učitelja, ker s tem se napravlja le nova služba, katero bode pozneje mogla dežela prevzeti. Zoper poslanca Karlon govori še dežel. odb. Schreiner in tudi zastopovalec vlade reče, da želi sprejetje Šneideršć. predloga. Pri glasovanji se sprejme nasvet Šneideršćev s 25 zoper 20 glasov.

Na dnevnem redu je tudi poročilo srenjskega odbora, kar se t. č. prošnje 10 posestnikov občine sv. Krištofa, ki hočejo raje biti v srenji Laškega trga. Poročevalec je posl. Schmiderer, ki nasvetuje, naj se prošnja usliši in prepis izvrši na stroške soseske Laškega trga. Zoper predlog govori dr. Dominkuš in dežel. odb. Herman. Za nasvet srenjskega odbora pa poslanca Neckerman in Waschington. Pri glasovanji se sprejme nasvet srenjskega odbora. — Še je na vrsti poročilo odbora za srenjske zadeve, ki se tiče nekaterih sprememb pri posestvih v občinah sv. Jakoba, in Wachsenberg. naj se namreč 251 hktar. 4 ar in 53 □ m. dop še k občini Wachsenberg na levskem dravskem bregu Drave in sicer na troške sedjočih. Predlog se sprejme in popoldne ob 5. se ima seja nadaljevati.

11. seja. Na dnevnem redu je bilo poročilo odbora za srenjske zadeve kar se tiče premoženja nekdanje kresije v Mariboru. Sklene se, da se ima z vlado to stvar obravnavati in v prihodnji sesiji tem poročati. Nekaterim občinam se dovoli pebiranje naklada na srenjske davke. — Po nasvetu dežel. kulturnega zavoda (poroč. Berg) sklene se, da se ima z l. 1883 začeti podkovijska in živinozdravniška šola in tam umeštiti začasno potrebni učitelji in drugo osobje. Potrebuje se za to 8300 gld. pokritih je 6860 gld. tedaj gre še dodati 1440 gld. Poročevalec nasvetuje tudi resolucijo, da bi kovači, ki se sicer niso na tem zavodu učili, mogli tam sprašani biti. Tudi ta resolucija se sprejme. Poročilo dežel. odbora, kar se tiče zvišanja pripomoči za deželno obdelavo i. dr. odkaže se dežel. kult. zavodu. — Temu nasledva poročilo finančnega odseka zaradi umeščenja ravnatelja na deželni norišnici, Feldhef in o spremembi statuta. Poročevalec Nekerman nasvetuje naj se potrdijo. — Poročilo se jemlje na znanje in statut potrjuje.

Vnanje države.

Mihael Skobelev, najbolj priljubljen vojskovodja v ruski armadi, je umrl nagle smrti v Moskvi. V 70 bitvah je videl smrt pred sabo, a sedaj ga je zadela v mirnem času. Posebno se je odlikoval v zadnji turški vojski pred Plevno. Bil je pozneje poveljnik v vojski proti Turkmenom in je vzel njih trdnjavo Geog-Tepe. Veliko pozornost je zbudil s svojim govorom naperjenim zoper Nemce. Poslednjič je bil poveljnik v Minsk, in za kratkega časa je bil v Moskvi, kjer ga smrt prehitela.

Iz Egipta. — Puška sli bomba še ni počila pri Aleksandriji, a vse struče so napete do skrajne meje. — Pri Aleksandriji so nehali z delom pri trdnjavi, ker je angleški admiral Seymour žugal v mesto streljati, ako ne nehajo z vtaborjenjem pri luki. Iz Kahire

je šel francoski konzul in sedaj vsi Evropejci, kolikor jih je še ostalo, beže iz Egipta. Konferenca pa ugiblje in ugiblje, sultana vabi med se, ugibali pa bodo menda toliko časa, da začnejo topovi grometi. — Zakaj pa gre prav za prav v Egiptu? Radi bi se tujih pijavk znebili, Turki bi pa iz Egipta radi navadni pašalik napravili; Angleži in Francozi so mislili, da bodo z Egiptom delali, kakor se jim bode zljubilo, namestnega kralja so popolnoma imeli v svoji oblasti, a domačini so se probudili in Arabi-paša dela zopar oderuhe iz Evrope. — Vprašanje je le, ali bode mogel kaj opraviti?

Izvirni dopisi.

Š Trsat nad Reko. *)

Kako daleč že sega drzovitost magjarskih Rečanov, naj vam dokaže slededeči istiniti slučaj. Po večletni navadi dojdejo Kostavci vsled obljube, — koje so storili za strašne bolezni, ki je silno med narodom moril, 2. julija procesijam, koje se jako veliko naroda udeleži, na Trsat k Materi Božji. Ker je bilo pa letos 2. julija ravno v nedeljo, so prenesli procesijo na ponedeljek. Mi jih čakamo in čakamo, pa Kostavcev le ni. Vprašamo za razlog, kar izvemo, da jim Rečani ne puste skozi mesto iti in zato jih tudi ni bilo. Mislim da ta dogodek ne potrebuje nobenega komentara.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. julija.

(Pomiloščenje.) Presvitli cesar so 7. t. m. dvanajst kaznjencem iz tukajšne kaznilnice pomilostili. Vsem dvanajsterim skupaj so pregledali 8 let 10 mesecev 20 dni. Bog daj, da bi se tudi vsi pomilostenja vredne skazali!

(Slovensko Matico) književni odsek se je v soboto posvetoval v zlasti o knjigah, ktere naj se dajo na svetlo za leto 1882 in sklenil je, naj se pripravi 1) Letopis z bibliografijo, potrebnim poročilom o društvenem delovanji in z imenikom, sicer pa le z znanstvenimi spisi, brez povodov in leposlovja ali beletristike; 2) Spomenik o zvezi Kranjske z vladarsko rodbino Habsburško. Za pripravo teh dveh knjig se je volil odsek: gg. Pleteršnik, Levce in Senekovič, kteri naj s predsednikom razglasijo do pisateljev dotična primerna povabila; 3) Književna zgodovina Štajarskih Slovencev, spisal J. Macun, pogojno, da se nekatere stvari pred vravnajo; in 4) Lovčevi zapiski, spisal Turgenijev, preložil Remec, s kterimi naj se prične „Slovenska knjižnica“, ktera ima dajati prevode iz slovstev slovanskih. — Druge reči so se prihranile za razpravo pred prihodnjo odborovo sejo, ktera naj bi bila kmalu v začetku šolskega letu.

(Iz seje srenjskega odbora v Ljubljani 4. julija.) (Konec)

Potem poročajo odseki.

Za finančni odsek poročá dr. Moše. Kakor nasvetuje bivši ekonom g. Podkrajšek naj se odpiše 696 gld. dolžnih na najemščini mestnih zemljišč od l. 1864—1880, ker tega ni moč izterjati, a g. P. naj se pa povernejo sodni stroški 108 gl. Predlog se sprejme. — Ponudba celjskega fotografa Martinija, naj se nakupi 18 fotografij postojanske jame za 200 gld. se ne sprejme. Deželni odbor se zahvaljuje za poslanih 5000 gld. k Rudolfinu. G. Martinu Hobevarju je magistrat izplačal za z mljišče 5682 gl. — Vzame se naznanje.

*) Po naključni zakasnjeno.

K stavbenim stroškom za Ljubljansko gledališče naj mestni zbor da 1000 gl. za popravilo, a proti temu, da tudi drugi za to plačujoči dadó obljubljeni podpore brez pogoje. Mestni magistrat naj izplača te denarje osem dni potem, ko se poprave toliko dovrše, da se zopet začne javne predstave. Ta denar se pa dovoli radi tega, ker je mesto dolžno skrbeti za javno varnost in imajo obrtniki tudi nekaj zaslužka. Odobreno brez razgovora.

Po predlogu dr. pl. Bleiweisa se krčmarju Vetter v Florijanovih ulicah kazeno od 5 gl. zniža na 1 gl. Na daljše poročila dr. Bleiweis o zdravilih za mestne uboge, ki znašajo za prvo četrtletje t. l. 538 gl. Mestni zdravnik pišejo baje po nepotrebnim predraga zdravila, a upa da bodo to opustili.

V mestni zdravstveni svet se volita gg.: dr. Drč in dr. Schaffer. V šolski odsek gg.: dr. Drč in profesor France Levec, kot zastopnik občine v upravni svet Elizabetine bolnišnice srenj. odb. g. Dreo.

Dr. Zarnik predlaga: Slavni mestni zbor naj sklene, da šolski odsek pretresa, naj se deželnemu šolskemu svetu odda prošnja, ki nasvetuje:

1. V vseh razredih deških in deklških mestnih ljudskih šol naj bo odsel učni jezik za vse predmete slovenski jezik.

2. V nemškem jeziku naj se na podlagi slovenskega jezika začne poučevati v III. razredu s slovenskim učnim jezikom.

Dr. Zarnik utemeljuje svoj predlog. On pravi s tem predlogom pridemo nazaj, kjer smo bili prej. L. 1870 je razglasil c. kr. deželni šolski svet, da je po vseh ljudskih šolah, izvzemši Kočevje in na Fužinah (Weissenfels) slovenski jezik učni jezik. Kjer se v nemščini poučuje v ljudskih šolah, ne more se pričeti s tem poukom prej, dokler ne znajo otroci v maternem jeziku brati in pisati. Tako so ravnali povsod tudi po mestnih šolah. Pozneje je mislil okrajni šolski nadzornik mestnih šol, da se otroci premalo nauče v nemščini, in občinski zbor je prosil l. 1877 c. kr. deželni šolski svet, ki je zapovedal, da se s poukom v nemškem jeziku začne uže v drugem letu, v tretjem letu naj je poučevanje po večem nemško, v četrtem in petem letu pa je učni jezik nemški. Slovensko nemško gramatiko, prav praktično učno knjigo, so prepovedali in namesto tega vpeljali Heinrichova berila. Letos so zahtevali pri mestni učiteljski konferenci vpeljavo slovensko-nemške gramatike. Dr. Zarnik govori o velikih težavah, s katerimi se ima boriti učenec, ki ni nemščine zmožen; koliko bistrih glav s tem odvrtače od šole, koliko časa se po nepotrebnim potratu in kako malo koristi tako poučevanje tem, ki ne hodijo v više šole, in bi se imeli v ljudski šoli naučiti tega, kar potrebujejo za praktično življenje.

Sr. odbornik dr. Schaffer pravi: Predlog dr. Zarnika bi se imel naravnost zavreči, ker pa ima priti v šolski odsek, bode tačas o njem govoril, kedar bode slišal poročilo odsekovo. Dr. Drč govori zoper sr. odbornika Dežmana, ki je v zadnji seji izrekel, da je slabo znamenje, da je toliko učencev v obrtniško pripravljani šoli. To pride namreč od tega, da učenci prišedši iz dežele, obiskujejo tam večrazredne šole, kjer se pred vsem začne v nemščini poučevati, a drugi nauk pa zemarja. Vsi pametni pedagogi so pa te misli, da se tuji jeziki dajo učiti le na podlagi maternega jezika, zato podpira predlog dr. Zarnika. Sr. odbornik dr. Schaffer pravi: dr. Drč menda ni dobro poučen v šolskih zadevah. Otroci, ki pridejo v pripravljavno šolo, so iz

kmetov, in tam je slovenski jezik učni jezik.

Sr. odbornik Hribar pravi, da vsi ti otroci pridejo iz kmetov, kjer so hodili v večrazredne šole in po vseh teh šolah se ima po sklepu deželnega odbora poučevati v nemščini. Da je pripravljavna šola dobro obiskovana, je dobro znamenje, ker mojstri pošiljajo svoje dečke v šolo, in boljše je, da so v šoli, kar da se kladijo po ulicah. Predlog dr. Zarnika se sprejme in potem sklene javna seja.

(V seji odborovi družbe kmetijski 2. t. m.) sklepa se je o sledečem: Predsedništvo se pooblasti, c. k. ministru za poljedelstvo, grofu Falkenhay-u pa tudi ministroma dr. Pražak-u in baronu Conradu sporočiti družbeno čestitanje k najnovejemu njihovemu odlikovanju; — enako se predsedništvo naprosi, gosp. deželnemu predsedniku A. Winkler-ju izreči živo milovanje zaradi smrti njegove matere. —

Poročilo o nasvetu za postavbo zaradi pokončevanja škodljive predenice med deteljo se pretresava ter se dokončno sklene, priporočiti, postavbo osnovati po enaki štajarski postavi z malimi spremembami in z dostavkom, da se ima razglasenje po dvakrat na leto ponoviti.

O dopisu zaradi društvene ročne mlaticnice v Senožcih sklene se, da vsikakor ostane pri prodaji mlaticnice uže pred delj časom sklenjeni, — ter, da se ima mlaticnica takoj kupcu izročiti. — Reši se poročilo vipavske podružnice, kateremu je bil priložen zapisnik seje njene.

Prošnja občine spodnje Idrije zaradi privoljenja dveh novih živinskih sejmov se reši. Siraška družba na Bistrici v Bohinji predlaga po tamošnji podružnici izkaz, da je tamošnja sirarska hiša popolnem dovršena; vsled tega se ji nakaže druga polovica državne podpore 250 gl. — Vodstvo društvene podkovske šole v Ljubljani nasvetuje nekatere spremembe o vredbi šole v tem smislu, da naj bi se poučevalo vsako leto v dveh tečajih po blizo šest mesecev ter da bi se v vrsto šolskih predmetov vzel tudi poduk o ogledovanji klavne živine in mesa. Skl. ne se ta nasvet vladi kot začasno poskušajo priporočiti, — obenem pa tudi naglašati, da se na tej šoli odpravljani poduk o živinozdravništvu zelo pogreša na škodo dežele in zavoda. — Računi o nakupu novega orodja za podkovsko šolo izročijo se gospodu odborniku Vičel-ju v pregled, — sklene se pa tudi naredba, po kateri se ima skrbeti za to, da se odrodje ohrani v dobrem stanu in da se ne pogubi. — Vsled poročila, po katerem je društvena lastnina botaniški vrt v novih zemljiških knjigah vpisan na ime c. k. erara, sklene se o pravem času do dne 30. novembra t. l. v varstvo društvene lastnine vložiti pritožbo, ter se za izvršitev tega sklepa naprosi gosp. dr. Maks pl. Wurzbach. — Naredba ministerstva za poljedelstvo zaradi porabe državne podpore za povzdigo rastlin se prebere ter sklene, po uže razdeljeni podpori in v smislu te naredbe rešiti vloženo prošnjo za podporo. — Pismo gosp. učitelja M. Ranta zaradi podob k njegovemu spisu o sadnemu drevju škodljivih mrčesih izročijo se odborniku dr. Poklukar-ju v poročanje. — Vsled vložene društvene prošnje naznanja kupčijsko ministerstvo, da se vrše ravno zdaj razprave, vsled katerih se imajo pričakovati izdatne polajšave pri prevažanju klavne, posebno pa plemenne živine na železnicah.

Konečno je bilo sprejetih novih udov: a) Za podružnico senožeško 14, b) za podružnico vrhniško 3, c) za podružnico vipavsko 6.

Javne dražbe.

12. julija. 1. eks. dražba, posestva Franceta Skušek iz Radeč št. 11, 1600 gl., deleg. sodnija v Rudolfovem. 3. eks. dražba posestva Stefana Jamnik iz Studenčič hiš. št. 4/16.; deleg. sod. v Ljubljani.

13. julija. 1. eks. dražba posestnice Katarine Markovičeve iz Velikega Černela, 2073 gl.; okr. sodnija v Zatičini.

14. julija. 1. eks. dražba posest. Franceta Zajec iz Sela, 5990 gl.; okr. sodn. v Litiji. 1. eks. dražba posestnice Jere Tič iz Bevška, 160 gl.; okr. sodn. v Litiji.

Štev. 10421.

Zahvala.

Gospod dr. Alojzij Valenta, c. kr. profesor in ravnatelj krajskih dobroteljskih naprav, je povodom, da mu je brezplačnoodeljeno meščansko pravo ljubljanskoga mesta; podaril dvajset goldinarjev za mestne uboge.

Za to blagorčno darilo se spodobno zahvaljuje:

Upraviteljstvo vbožnega zavoda.

V Ljubljani 3. dan julija 1882.

Grasselli, župar.

V založbi Jos. Kösel-na je ravno kar na svetlo izšla knjiga za cerkveno (cecilijansko) godo v natisu:

Das Harmonium Spiel

in stufenweiser, gründlicher Anordnung zum Selbstunterricht,

verfasst und allen Freunden tieferster Musik gewidmet von

Bernhard Mettenleiter,

Chordirektor in Kempten, Mitglied des Referenten, Collegium des „Cäcilienvereins für alle Länder deutscher Zunge“ und Präses des Diöcesan-Cäcilienvereins Augsburg.

Erster Theil. Opus 30. gr. 8°, broch.

Preis fl. 1.80 Mit der Post fl. 1.85.

Die erste Auflage dieses Werkes erschien im Mai vorigen Jahres und war in nahezu 6 Monaten schon vergriffen, gewiss der beste Beweis für die Vorzüglichkeit des Buches. Dasselbe ist im Cäcilienvereinskatalog sub Nr. 510 aufgenommen.

Einige Stimmen der Presse über die erste Auflage:

... Dieses mit einem überaus grossen Fleiss und, wie es sich von dem allverehrten Verfasser nicht anders erwarten lässt, mit einer sehr tiefen Fachkenntniss bearbeitete Buch verdient in der Kirchen-Musik-Literatur als ein „vorzügliches“ Werk begrüsszt zu werden...

Beil. zur Augsb. Postzeitung 1880 Nr. 109.

... Die vorliegende Schule ist sehr fasslich rationell, logisch und streng stufengemäss aufgebaut... Wer die Schule mit Eifer studirt, wird nicht nur ein fertiger Spieler werden, sondern sich auch einen ansehnlichen Grad von musikalischer Bildung erwerben.

Köln. Volkszeitung 1880 Nr. 137.

... Eine gründliche und praktische Anleitung zum Selbstunterrichte auf diesem Instrumente... Die meisten der zahlreichen musikalischen Vorlagen: Modulationen, Vorspiele, Nachspiele, Harmonisirung etc. sind aus Mettenleiters eigener Feder und bekunden den gewandten, gründlichen und ersten Musiker. — Das Werk ist bestens empfohlen.

Fr. Schmidt, Domkapelmeister in Münster.

Za obilna naročevanja se priporoča

Katoliška bukvarna

Stolni trg št. 6.

Naznanilo.

V vsakem večjem mestu Evropejskem iščemo zmognih agentov, ki bi hotli prevzeti nabiranje naročnikov in inseratov. Pogoje so jake vgodne. Ponudbe naj se pošljejo opravištvu ali administraciji (3)

„Balkan-Presse“
v Belem gradu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.